

Antoni Wolanowski

Historya nauki prawa natury
po Immanueli Kancie

835

558

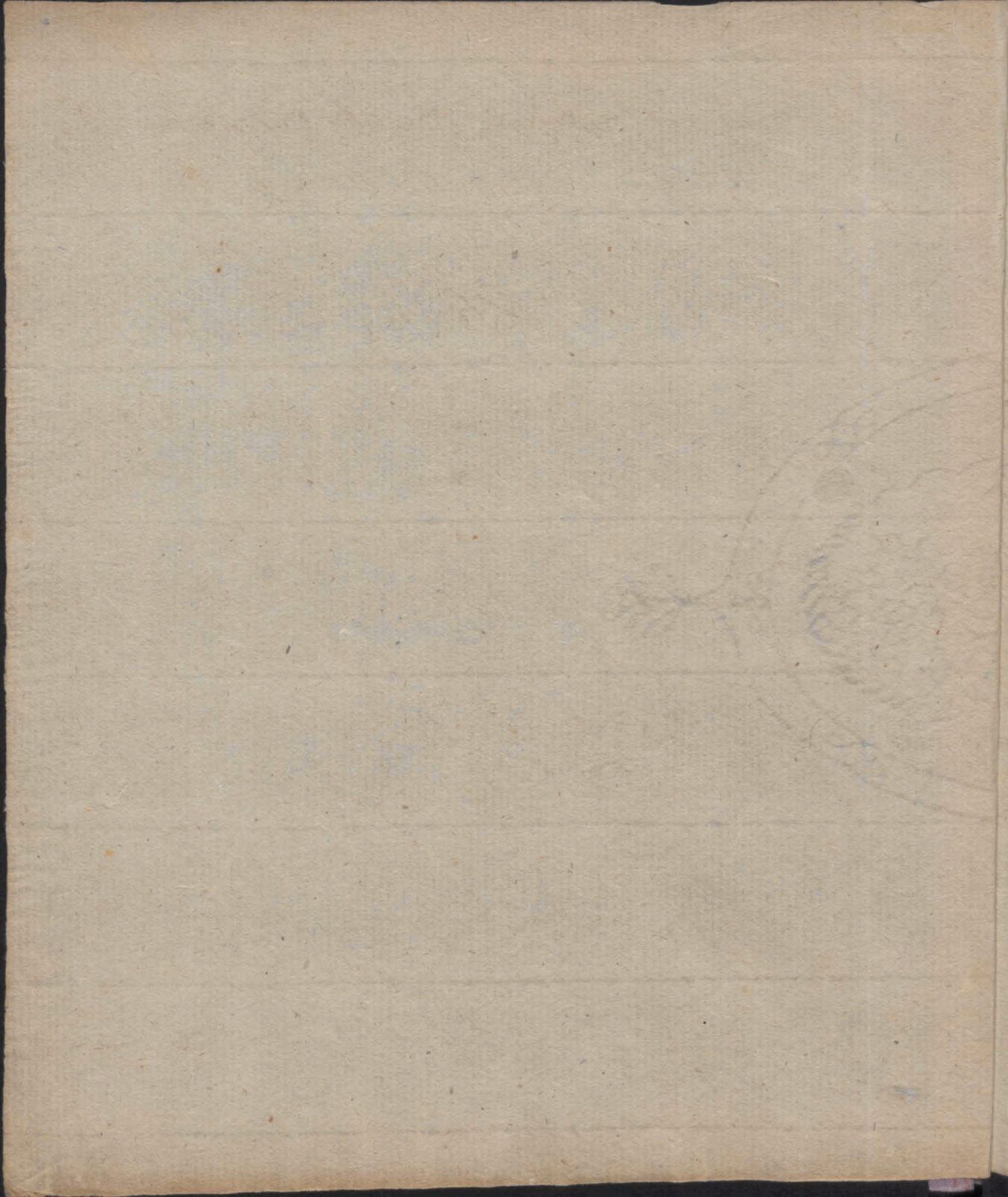
219-c1

21.

Autogroef
Wolanowski

Sedra Comstock

Wolanowski

Thema

2

Opisać Historię Nauki Prawa Na-
tury po Emanuela Kantie do osta-
tnich czasów.

W tym przeydnie czasu, przynajaz od
konca wieku 18to czyli od roku 1797. na
iakiem stopniu rozum ludzki stanaz,
o ile wyobrazenia nieco więcey roziasnio-
ne pewnieysza yofte powa o kazdy dro-
ga, niemozna się nieprzekonać, skoro chwo-
ciny cokolwiek mysz na czasy dawniey-
sze prawa natury - Kadem Odziat
Nauki Prawa niepodlegat ty lu duma
nom i wyobraz eniom w rozum aitem
swietle okazniemy się iak Nauka Pra-
wa

wia Natury, z adna też pewnie Nauka
Prawa na tyle przesładowan' wystawio=
wa, niebyła; a stał gorszo se pokazy=
rowane cyzobrazenia pbarzając od iŃtote
go punktu, iaki sobie Rozum ludzki
w niektórych Autorach Prawa Natury
zakreślił, sptodżity kamieŃzanie rze=
telnego porządku i tysiączane stał
powstały niedorocznosci, do tego stu=
pnia, iŃ ledwo niektódy Autor Do=
mienne uktadają Systema i w ieden
za rzecy pewna, i niewatpliwą byŃ
utrzymywają, to drugi uktadają i ru=
petnie wtem odmiennego byŃ zda=
nia - pokazując się więc, że przy ta=
kiej

3

kiej rozum autorski przysypioné nie pod obud
byto $\kappa\alpha\lambda\epsilon\chi\acute{\omicron}\nu$ wzorowe dzieło któreby w tym
rodzaju pracy za przewodnika służyć mo-
gło. Jedni bowiem Autorowie $\kappa\alpha\lambda\epsilon\chi\acute{\omicron}\nu$ za-
puszczali się w Spekulacyach i odległych roz-
dawkach filozoficznych drudzy niekurpetnie
kamitowawczy swój przedmiot, poprzesta-
li na pierwiaszkowo $\kappa\alpha\lambda\epsilon\chi\acute{\omicron}\nu$ sobie Ma-
xymach i zasadach, i ani na krok od ta-
kowych odsta, pić nie chcąc postawali w blę-
dzie mimo tego, że rozum praktyczny
inne im pewniejsze przedstawia światło.
Ci zaś co filozoficznie $\tau\epsilon$ Materya, tra-
ktowali, wszyskko, a zatem i Prawo Na-
tury $\kappa\alpha\lambda\epsilon\chi\acute{\omicron}\nu$ rozumnie wywiesi $\kappa\alpha\lambda\epsilon\chi\acute{\omicron}\nu$ usiłowali

czyli

wybi trzymając się zasady Nauki
moralnej tegoż samego stanowiska
i Prawa Natury uważać ich za - Tak^{sz}
zaś różnie w tym wzglę, dzie zdania stu-
torów, iż wyliczyć one bytoby rzeczą nie-
pożołą, a nawet, iakkolwiek interesu-
jącem jest w Historji Prawa Natury
obciąć ogół wyobrażeń i wykazać szczegó-
wo w jakim postępie czasu był wzrost
lub upadek rozumu praktycznego, proce-
dritoby jednak zakres rozprawy ni-
wiejszej, która tylko się do najpó-
źniejszej Epoki Prawa Natury re-
guluje. -

Postanowimy się na moment, iad ca-
miejm nakierkiem Prawa Natury.
Nie

4
Niewątpliwem jest, że wczesniejsi Auto-
rowie pod tem nazwiskiem prawnie najpe-
wniejsi i najwięksi są: Hugo Grocyusz, Hobe-
cyusz, Puffendorf i inni. Skważywszy się do
tego prawnicy Rzymscy używali i w swych
prawach *Naturae Jus Naturae, Gentium, et
Civilis* - łatwo się przekonamy, że powyższy
wymianowany Autorom za wzór i na-
śladowanie postężyli i szczególnie szym do
tego stali się proctoprem - Prawo natury nigc
w dawniejszych czasach było nanka, Mo-
ralna, i mętylko dla obywatela ale i dla
Nauceńka, iakolet, i dla każdego Krajo-
wca, co do wzajemnych praw i powinności.
Stan natury pod tym woważem pamięć ce-
gu

go ducha czasu był idealnym tylko wy-
obrażeniem, a w skutek tego umiemiać
i powinności Sumienia wewnętrzne
zmiłwane, wykonawcom być musiały
wyciągnąć zatem po ludzich, aby się
Sumieniem rozumem rządził i dla tego
prawo Natury prawem rozumu wa-
żawali. Lecz także dostrzedz, że w owym
prawie rozumu nie było prawdziwego
odróżnienia od Nauki Moralnej; pro-
mie, skąd więc Prawo Natury i Etyka
okaznie, że Nauki, iedną za drugą bra-
li niemogąc ~~rozróżnić~~ statycznie dla za-
danej i nich, omawiać zasad.

Przatekli się przeciw autorowi który
który znówu nieprzepraszali idealnie-
go

5

go Stanu Natury, tenczas, iż Stan Na-
turalny kiedyś występował, starali się więc spra-
wić Natury z Historji wyprowadzić ranaż, stan
Spółczynski w odrzuceniu oddzielnego Stanu Na-
tury. -

Byli narazie, tary, którzy się ciekawo-
cie takowemu odrzuceniu sprzeciwili.
Narazie inni Stanu natury jakoby wystę-
powat przed zawieszaniem się Spółczynstwa
Cywilnego uważali - tego właśnie był zda-
nia Hobbesa.

W kolei czasu rozum ludzki po cztym do-
tąd przelocie, i jednym do drugich, iako-
kolwiek mniej pewnych rozumowań stanął,
na tym punkcie z którego z bawicenne siera-
sto na wszystkie strony rozchodzić się
mogło.

mogło. Duch to czystej filozofii kazał
brać przewagę; podawał & wolna lu-
dziom to przekonanie, że Nauka pra-
wa koniecznie. filozoficznie zasady,
wymaga - Filozofii bowiem krytycznej
winnisimy, że Nauka prawa przez
dość dalece skaziona od innych, grani-
czących z nią, umiętliwości oddzieloną
zostata; najważniejszą zaś, dotąd
niepewne wyobrażenie doktryny
sąsiedzkiej, formalne (to się formy
czystego Rozumu szerepek). Za-
sady w Nauce prawa wprowadzone
a przez te, prawo natury do godności,
prawdziwej umiętliwości wyrażone
Filozofii Natury cięte prawa prawa
całki

6

dalec zasadę formalną, również się tem
wiążą sobie; iż niektórzy umiarkują zasa-
dę mieszającą od Najwyższej Ustawy Mo-
ralnej: nimi zaś zasadę prawa bezwzględnie
z zasady Moralności wyprowadzają - Ucze-
ni więc nie mogli nie uznać, że Prawo Na-
tury jest Nauką iedną z Najważniejszych
dla Prawnika: lecz iako w każdym prze-
ryodzie tak i w naszych czasach, słabość ludz-
ka sama z siebie stawiała na przeszkodzie
w ustosunkach Arystokratycznych - na nowo
Uczni propadali w ostateczności; bo chcąc
uzasadnić Naukę, prawa Natury zrobili
swoję Agregat zasad różnorodnych, filo-
zoficznych, moralnych, politycznych i hi-
storycznych; które to zasady najwyższego
rozumu

zanim się przeprowadzić ustawa, co ca-
kowiec zdaje się być niepodobnem do
wykonania. Po pewnym upływie czasu
tego dzono się przeciwko w prawie natu-
ry na grodział, to jest: na Naturalne
prawo prywatne, publiczne i Narodów
który to System chociaż jeszcze nie zupeł-
nie odpowiada celowi, i tak prawo so-
cjalne prywatnego czyli prawo filozof-
ficzne mieć chce, przeciwko kompetencje się
z nim mierzą.

W najpóźniejszych czasach
przyjęto grodział na prawo i po-
winności bezwarunkowe i warunko-
we: pierwsze uważano iako bytwa
tury latwiejsza bez przypuszczenia
stać się

7
pewnych, oholiwności pochodzito: dnu
gie kas' jako paterace od wptywa. Czynów
pewnych, iakiemi sa, umowy do spro-
tencyjkiem. Aowie ludzi - Lew tu ronale
sali sie, ktory zakwestyonowali prawa
i powinności bezwarunkowe, z gądając się
podynie na powinności warunkowe jako
Hypotezę, tychże powinności.

Ostatnie dopiero lata wieku 18^{go} jako-
też początek 19^{go} pomysłowym skutkiem
tychże prac usiłowania. Ucaonych
nwiemy ty - Historia bowiem przekonywa,
że jako z jednej, nawiętności ludzkie
pogwałaty obaleniem porządku Towarzystwa
skiego, tak z drugiej strony, byli Nęko-
nie którzy wtasnie do utrzymania tegoż
po-

prawa, du największego do tego
starania. W tej te Epoce ias' mienie
śmiertelny Emanuel Kant najwię-
kszy Reformator filozofii oświeceni-
cycaj Prawa Natury, najwamyj
oświeceniowca jest który gruntowne
fundamenta etla Nauki Prawa
Natury opisał - On pierwszy na-
miał mniem' stosownego adota d'um-
ple powtarzanego wyrazu Prawa Na-
tury, wlasnie w Niemczech przez
wyrażenie Nauka Prawa filozoficzne
go one odnowił - On pierwszy w Niem-
czech mniem' niestety, Cześciami Filo-
zofii wskazał ^{na} imię iazka Gutes' fi-
lo

8
filozofii praktycznej i Siostrz, między innymi
Nauki Moralnej. z kalem jednak wy-
znać przychodzi, że Maż takim Geniu-
sem obdarzony niebył przed Szwami-
ków, niebył patem w stanie, do prowadze-
nia Nauki prawa filozoficznego do stan-
tu doskonałości; bo braku wiadomości pra-
wnych ogranicza do jego Sferę widzenia wpra-
wionem umiarem. Duch filozoficzny
co tako genialnym Męzem niepozwołał za-
ięć się szeregoweim przedmiotem odgra-
nizowaniem i to zapewne stało się powo-
dem że iedną pasadę, tak dla Nauki
prawa Natury, iak dla Etyki ustano-
wił - nieobit patem różnielnej Na-
uki prawa Filozoficznego. —

Po

Po Krówie Alexem rodu woili się mi
iako - Jedna Cześć" propiedta w offtate -
carość" zapmeczaiąc, nietylko przytku
z filozoficzney Nauki Prawa, ale
nawet i Exystencyi samey - Druga
znowu filozoficzną Naukę, Prawa
pomiessata z filozofią, Prawa sta-
nowionego, tak, analize się Mziowie
który gusrednia obroc, obrali. I tak
idąc za przyktadem Komta Ucamiani
np Hufelaud, Erhard Lamm, Fichte
Schelling i Karol Chrytyzm prze-
kli się nietylko bardzo wazpliwego
Namiar na prawa Natury, przybra-
wszy daleko wtas'ciwpe, Nauki
prawa filozoficznego. Nigdy pro-
miejzemi byli, a niarowicie civil-
shel

4

Rechtstrug; Chrystyan Wilhelm Snell
i Meyster ktorych roznić między Etyką a Na-
uką, sprawa uważali, że nauka moral-
na różni się Naturą, ludzką, tylko ro-
żniąc, Nauka zaś sprawa nawet Natu-
rą, rozumno przytwarzą. — Nareszcie inni
Uczelnicy byli znów tego zdania, że żadne
prawo nie może obowiązywać bez San-
kcji, czyli środka owego zabezpiecza-
jącego wykonanie praw przez bezpo-
średni, swój wpływ także na rozum i a-
le i czyny, ludzkie. — i ci to wyszli z tej
zasady że za opóźnieniem, owego prawa filozof-
ficznego obrali sobie spotężnienie Cynizmu,
iako że dyne środki, a którego takowe
prawo wyptywa — że tylko Nauka ta w dy-
cin

in spotecznijskiem sporowaniu, by eto
moze - a zatem jest Nauka, ograniczila
nie rewołucyjnem Catoieka syzago w spo-
teczniwie, gdyż to ograniczenie ma roz-
Oto juze w celu Spoteczności Gynelnicy.
La najwazniejszy punkt w prawie filozof-
ficznem uważa e wypadka, Umowe, Spo-
tecznijską, a ta się, avtroia kim względnie
okazuje -

1° Proszeknie się, avroiajskich Catoiekow, czyli
Wypot obywateli, avroiajskich, czyli twierdzących,
czy pryncypałów, które by były przeciwnie
i produktywne avroiajskiej Spoteczności lub pr-
iedzielnym trybie Catoiekow. -

2° Jest ustnowienie wstawy najwyższej
przez kwora, avroiajskich, ust repre-
zentowany, dla utrzymania Skarbu
Cato.

prawnego a stanu pokoju między Estonkami.
 3° Nareszcie jest postanowieniem Estonków Spół-
 terności do nabycienia się przeciwko wpe-
 kiennu zagrożeń mającemu niebezpieczeń-
 stwa a mianowicie zewnętrznemu - tego

potroznego celu umowy Spółteńskiej,
 potroznego stosunek wyprowadzić się dać -
 1° Stosunek pojedynczych Obywateli
 między sobą -

2° Stosunek pojedynczego Obywatela, do
 całej Spółteństwa, a zatem do Władzy
 tej Spółteństwa reprezentującej -

3° Nakoniec Stosunek jednej całej Spółteń-
 si do innych jej podobnych Spółteństw.
 tego potroznego stosunku Nawiąza prawo fi-
 losoficznego trójsty podział otrzymana - 1°

1° Na filozoficzną Naukę prawa prywatne
go i filozoficzne prawo prywatne

2° Na filozoficzne prawo publiczne i —

3° na filozoficzne prawo Narodu —

Ad I^{um} Prawo prywatne dwa przedmioty
sobie obejmie to jest prawo szero-
ce iakie każdemu Łatwiechowi do rze-
czy stwyc' może i prawo osobiste, ko-
re wyptyw a osobistego zobowiązaniami się,
długim iakto up prawa umowne Mat-
rięńskie, Rodzicielskie i prawa odka-
żę awystępów. popełnionych — a także
prawo prywatne filozoficzne podziela
się na prawo własności w którym mi-
sza się sposoby nabycia iakoteż utra-
ty tegoż prawa własności, i na zobo-
wiaz

wrażania się w prawa obywateli -

Ad II^{um} Prawo publiczne. Nowa nasam przed i o my-
 obraceni władzy Państwowej - powtore o my-
 cia, głosi teje Władzy, która to wcia głosi
 tej ustomowem i wypływa. Władza zatem
 Państwowa jest 1° Władza prawo dawczą, 2° Sa-
 downiczą; 3° wykonawczą. Naten podział
 ni wysyły Autorowie teje Epoki iednakowe-
 go są zdania; albowiem iedni spry Wła-
 dzy Sądowniczej rozmieszcza, resze Wła-
 dzy Sądowniczej, Prudy znoum dodają Wła-
 dzy Policyjnej - Kant przybiera resze 3um
 Ciesi prawa publicznego narywaia, ię pra-
 wem Swiatowem; lecz ta podług opinii
 Kruga nie jest niadem immens iak Pa-
 wem Narodów. - Poimowaz zaś Władza
 Państw

Rządowa nie tylko co do swego przed-
miotu, celu i rozciągłości, ale nawet
i co do sposobu czyli osób które ją
władzę wykonują, inwaryjant, bydl' wiwna:
a zatem ustanowić się dacie następujący
podział: na Władzę Monarchiczną, De-
mokratyczną, i Aristokratyczną -

Jest jeszcze jedna Cześć "Filozofii" pra-
wa publicznego która opiera o ob-
owiązki Obywateli względem Wład-
zy Rządowej, i gdy obowiązki jedne
tychże się osób stojących na czele Rzą-
du są Władzą Sprawodawczą Szdwio-
jka i Władzą Wykonawczą - a drugie
się gają się znów do Czynności Spo-
łeczności względem praw które prze-
mijają

miś poszytami byż niemoga - Ztego wisc
 podziatu filozoficznego prawa publicznego
 wyptywa prawo do karania wten spo-
 sob: iż Władza prawodawcza karymu-
 ce się oskarżeniem Mary - Władza zaś wy-
 konawcza trudem się oskarżeniem teyże
 oskarżony iż kary ma przestępców -
 Rozum praktyczny wskazuje że Wła-
 dza Prządowa między innymi obowi-
 azkami ma czynić aby Spółczyność" Re-
 wnatr" zagrozoną niebyła: a zatem
 iedna Spółczyność" Cywilna czyli naród, wta-
 kni samym postać stosunku do innych
 w jakim pojedynczy obywatel do całej
 Spółczynośći czyli narodu iednego kraj
 dzisiaj -

ad

110 III^{um} Prawo filozoficzne Narodów - wtem pra
wie ^{lubo} wyrażono pragnienie na prawo Cwoymy
i na prawo Spokoju - wazelako osadzić
malczy, że wyrażone prawo filozoficzne Na
rodow jest tylko prostym Ideatem; ca
ta bowiem jego Teorya jest tylko Nauką
Moralną, dla Narodów. W praktyce
nie ma to prawo żadnych skutków
gdyż Narod sam sobie rozstrawia,
poctwy, cnoty, protegi i przewagi
czykt postępować - On zaś uroiony
nie ma nigdy wszystkiemu Naro
dowi Spokoju, który uczeni przestę pro
dane środki zapewnić starali się,
nie daby się w praktycznym życiu, tak
dogodnie iak się w Teoryi wydane
utrzymać. — Pru

Pracując nad niektórymi myślami o Systemacie
 Nauki prawa natury w najnowszych, cza-
 sach uważam, że akowicy wypadu tej ma-
 terya, niektórymi ogólnemi uwagami iakże
 się, ze powodu równości zdania Autorów w tym
 względzie uatręcają -

1° Nauce filozoficznej prawa, które uwa-
 żać można ostatecznością w które użyciu
 wieku naszego przypadli -

1° że Naukę Moralną, ukształci z filozofi-
 czną nauką prawa.

2° że do Nauki Filozoficznej prawa przybra-
 li bardzo wiele zasad z prawa stanowione-
 go. Pierwszicy stali się pryncypał filozofi-
 czny - Drugicy Jurysci - pierwsi redukowali
 się zdani się, uważali z tego, bo, że tak spo-
 mien

nieu statamowali postępi tej tak wainy
Nauki, mieszadając sobie pracy w odrozmieciu
Etyki od Prawa Natury. Rozum ludzki ^{nie}
winnęciu wyobrażeń nieogranicza się tylko
do nas samych, ale rozszerza one także
do dobra innych, ludzi rozmaitym ^w
ktem ^znowi ^zpotę ^zczonych - Tak kol-
wiek ^zważna, i id ^zprzystuga ^zlosonych
w prawie Natury ^zteraz ^znie ^ztego ^zWiek
przecię ^zzarant ^zKantowi ^zza ^zdany,
powzięci na ^zwy ^zstkie ^zsptywa. ^zSpra-
gnac ^zzatem ^znie ^zkol ^zwie ^zpotę ^zzyc
Różnicę ^zPrawa ^zNatury, od ^zEtyki ^zny-
pada ^zna ^zstę ^zpnacie ^zco ^zdo ^zistoty ^zka ^zzde-
go ^zz ^znie ^zcy ^zwy ^zobra ^zzenia, ^zpr ^zny ^zwie ^zś ^zz
Rozum ^zustawa ^zprawa ^zogranicza ^zna
se

17

spe rewustrucie i wzajemne zachowanie się
ale daleko obszerniej i wyspaniałej obejmu-
je go Ustawodawstwo Ustawa, moralna, - Mo-
ralność / Etyka: / nakazuje nam ludzi nie
tylko za środki nie uważać, ale ośpem' naka-
mie uważać ich za cele i zamierzonego nam od
Bogum celu / to jest w aspekcie prawdziwej dośko-
nalsci i powszechnej szczęśliwości / wyprawy dośko-
powa! - Ona wymaga ażebyśmy najpierw obo-
wiązki nie do przywrócenia lub nam tylko po-
zytecznych pobudek, ale do ustanowienia Ustawa
moralnej i do chrystej i dobrej chęci spełnili.
Oba te Ustawodawstwa prawne i moralne wy-
stępują z Bogum ale się różnią w tym sa-
mym przedmiocie do którego się ściągają spo-
sobem bardzo ważnym dla Nauki Prawa. Ustawa
moralna wyraża powinność prawną, za-
taka

11
taką, do której przymuszony był ucina
Etyka wymaga aby obowiązki sprawdzi-
łości dobrowolnie to jest: bez przymusu wy-
petniane były, i wpaia tem bardziej w ob-
wiązanego aby się, prawu drugiego nieopie-
rad - Ktad widzimy że każde prawo, jest
Władza, Moralna, i godziwość zewnętrzna,
to ani prawny ani moralny rozum ze-
wstrzennego odporu niedoświada - Moralność
postawiona obok Nanki prawa, moralne
i prawne myślenia o jednym i tym wie-
jannym przechnicie dokładnicy oszczędna,
obowiązki prawne i moralne przedstawia
oraz nauza abyśmy oprócz obowiązków spra-
wiedliwości i obowiązków ludzkości niepetniali
zaraterszofownie do Okoliczności czasem co-
i z siatego prawa opiswali. -

Offa

Ostateczność w której popadli Jurysci Niemcy szko-
 dliwym w nich skutkiem się być okazuje i nie-
 równie Niemiejszą od tej w której popadli Filozo-
 fowie - Albowiem Rozwaga własna temu gdziby
 Kasady i prawa stanowionego przybrać były
 na prowadzi na Kasady i tego rozumu wycho-
 dzący - a Kasada filozoficzna patrzywie kato-
 zyczna cały system sobi błędny i nieprodo-
 bny. Do poprawienia -

W przypetnieniu tej materji nieodrazu będzie
 podać ciwniejsze Kasady samego Emanuela
 Kanta iako też Hegel Krolennikow. -

Hufelanda Kasada: że rozum i Istoty przez
 rozum, wolności swa, i wolności ^{innych} także z gadać
 powinni: iż by nikt wolności swęj nieogranicze-
 niem swolności drugich ludzi, niegrozić nie
 ma prawa - Kasady te odpowiadają wyso-
 brasi

brakowi wolności i tak sam Kant w moral
nym systemie nie oparł się.

Wyobrażenia Filozoficzne Kanta, o tem co mo-
żna, co należy i co trzeba czynić - również
nie prawo sturżące do obrony wolności ich
w Nowszych Dedukcyach prawa, przyjęte ko-
taty przez Hufelanda Samida i Heystera.
Jedni Alex mówią Kanta up Hufelanda Klein
i inni brali za podstawę istotną i właściwą
pochodło prawa Natury, czyste i bezwarunko-
we prawo Moralności + Dmidy zaś up Krau-
mon, Samale, Heydenreich, Hofbauer i
Porschke trzymali się moralnego systema-
tu, z tą różnicą, że w nim "Dokonałość" i
szczęśliwość uważali -

Amaydnież się anowu inni który System
Moralności x Systemem prawa potoczyli,
takim jest Fein Henylio Abicht, którego za
sada

sada, iedź, że wyzyskło to, co prawem być³ powin
no, musi być³ obowiązkiem, a co nie jest obowią
zkiem nie jest prawem —

Nakoniec: Fichte i Schelling marzą, meo opodo
bięstwa Do principiów Kanta; lecz rozogniona
Imaginacja wśho badaniach filozoficznych, spra
wiła to że Do pewnego Rezultatu trafić nie byli
wstanie: zatem niepruycywnili się widocznie do
obowiernego wpływu na System prawa filo
zoficznego —

W takim to Duchu Następów Emanuela
Kanta inwazariz, natrafiamy iść napre
cześniejsze zasady dla prawa natury po
różnych ich Działach przyjęte — z czego stuszuie
wnosić się dać, że skoro dągnose' meo mondo
nana późniejszych Autorów do prawdziwego
oczu ciągle tak, iak dotąd skazywał się bez
dziej, ugrupmy wkrótce usystematyzowaną Na
ukę

Nauka prawa filozoficznego w tem od-
mieniu od starożytnych iakie iuż sam nie
śmiertelny Kant przewodził w wieku tera-
źniejszego w dietach swych zakreślił.
Szlachetne cotyż charakterze naśladowanie
Krolowieckiego Miśtra w zupełni niedo-
staność iaka się ienne tu i owdzie po dietach
nowszych dostrzegac dać, a wypołny cęł ku
powszechnemu Dobru zapewni excellentny korzyść
Oda ogotu którey z bawieniem skutki i na
pomięysze nieki wptywać będą —
Warszawa d. 5. Lipca 1825r.

Antoni Wolanowski;

Dokładowa Rozprawa
Umowna

Biblioteka Wróblewskich.

Lit.

247

N^o

835

Dział

III

Półka

